

HAVANK

**drie
dartele
doodgravers**

dick

Over het boek

Op een donkere stormachtige decembernacht, enkele jaren geleden, beroofde een goed opgezette overval een New Yorkse bank van ettelijke miljoenen en de bandieten gingen er vandoor na het overhoop schieten van enkele nachtwakers... Heel New York wist of scheen te weten dat de overval het werk was van de Teederlings, maar hun aandeel wettig en overtuigend te bewijzen bleek onmogelijk. Een handvol van het kleinere grut viel in handen van de politie en werd veroordeeld. Maar de Gebroeders ontkwamen, verdwenen, en doken vijf jaar later in Europa weer op.

De geschiedenis van de drie dartele doodgravers die samen de 'Broederschap van de Onzalige Dood' vormen, is een merkwaardig geheel waar de Schaduw aanvankelijk moeilijk uit wijs kan worden. Maar de drie gebroeders Teederling gaan niet volledig feilloos te werk en de Schaduw weet ze juist op tijd te ontmaskeren.

Over de auteur

Henricus Fredericus (Hans) van der Kallen had al vroeg de ambitie schrijver te worden. In 1935 werd zijn droom bewaarheid toen hij bij uitgeverij AW Bruna & Zn. de succesauteur Ivans opvolgde. Van der Kallen nam hierbij het pseudoniem Havank (H van K) aan. Hij zou voor Bruna dertig zeer populaire misdaadromans schrijven, meestal met als hoofdpersoon Charles C.M. Carlier, alias de Schaduw. De detectives van Havank zijn verschenen in de bekende Zwarte Beertjes-reeks en uitgegeven met boekomslagen getekend door Dick Bruna. In totaal zijn er meer dan tien miljoen exemplaren van zijn boeken verkocht, van zes boeken werd een hoorspelbewerking gemaakt. Op 22 juni 1964 overleed Havank.

Van dezelfde auteur

Het mysterie van St. Eustache
Het raadsel van de drie gestalten
Het spookslot aan de Loire
Het probleem van de twee hulzen
Er klopt iets niet
Hoofden op hol
Polka mazurka
Vier vreemde vrienden
De Schaduw grijpt in
De Cycloop
De Schaduw is terug
Lijk halfstok
In memoriam de Schaduw
De versierde bedstee
"Schaduw ... waarom?"
De man uit de verte
De N.V. Meteor
De weduwe in de wilgen
Deurwaardersdelirium
Het geheim van de zevende sleutel
De verkavelde bruidegom
De zwarte Pontifex
Havank-omnibus
Circus Mikkenie
Spaanse pepers
Dodemans dollars
De Schaduw & Co
Vier Schaduwen en één Spook
Caviaar en cocaïne

Colofon

©1960 A.W. Bruna & Zoon, Utrecht/Antwerpen

Omslag: Dick Bruna

Druk: Tulp Zwolle

1980 A.W. Bruna & Zoon Utrecht/Antwerpen

ISBN 90 229 0240 4

ISBN e-book 978 90 449 6072 3

De spanningsnieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van alle nieuwe spannende boeken

van A.W. Bruna Uitgevers, dé thrilleruitgever van Nederland?

Geeft u zich dan op voor onze spanningsnieuwsbrief via onze website www.awbruna.nl

Havank

Drie dartele doodgravers

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

I

*Hoe een oude zaak opgerakeld
en een besluit afgedwongen werd*

Commissaris Frank B. Hudson, van Politie-Hoofdkwartier, Centre Street, New York, bekeek de opgewonden jongeman tegenover hem, aan de andere kant van het reusachtige mahoniehouten schrijfbureau, met een soort van mistroostige belangstelling. In zijn houding lag al de gelatenheid van de man die in de loop van dertig dienstjaren te veel heeft gezien en te veel beleefd om er nog illusies op na te houden of van het leven meer te verwachten dan een veilig pensioen en een villaatje in de buitenwijken. Zijn scherpe brillleglazen, waarvan de bovenrand schuilging onder borstelige wenkbrauwen van ruig en ijzerkleurig haar, vingden het koele ochtendlicht en verleenden zijn blik een levendigheid die deze in werkelijkheid niet bezat. Hij schudde neerslachtig het zware hoofd.

‘Nee,’ zei Commissaris Frank B. Hudson. ‘Er komt niets van in, Bruce McGregor, niets.’

Bruce McGregor zwaaide wanhopig met armen en handen.

‘Hel!’ zei hij. ‘En waarom niet?’

In de uitgedoofde, lusteloze ogen verscheen een seconde lang iets dat een vonk had kunnen zijn, maar misschien was dat slechts het spel van het licht in de brillleglazen.

‘Omdat, Bruce McGregor, de dienst z’n jonge talenten beter kan gebruiken. Het is waanzin en verspilling van geld en tijd hen in hun jeugdige onbezonnenheid achter spoken uit een lang dood verleden aan te laten hollen, zie.’

Bruce McGregor grinnikte.

‘O,’ zei hij. ‘Dus ik bèn een jong talent?’

‘H’m,’ zei Commissaris Frank B. Hudson.

Er volgde een lome stilte. De commissaris zat onbeweeglijk in zijn draaistoel, de zware harige handen op het strak gespannen grijze vest; de jonge inspecteur mishandelde een hoed die voorspoediger tijden had gekend. Hij zocht kennelijk naar verse argumenten om het afgestorven betoog nieuw leven in te blazen.

‘Maar,’ zei hij eindelijk. ‘Kijk nou ’ns hier...’

‘Juist,’ zei Frank B. Hudson. ‘Hier...’

Hij zuchtte, alsof het hele geval hem dodelijk verveelde, nam traag de handen van zijn vest af en haalde met de ene een tabakspot naar zich toe terwijl hij met de andere een lade van zijn schrijftafel opende en er een groen kartonnen map uit opdiepte.

‘Hier,’ herhaalde hij, en klopte met een stompe wijsvinger op de kaft. ‘Als je geen nieuwe gegevens te verschaffen hebt...’

Hij maakte een gebaar dat al zijn onbehagen uitdrukte in het opgraven van geesten uit het verleden.

‘De jury sprak de gebroeders Teederling vrij, bij gebrek aan wettig en overtuigend bewijs. Je herinnert je, hoop ik, dat hun alibi onaantastbaar bleek?’

Bruce McGregor zond een wanhopige blik naar de witte zoldering. Hij plantte de handen op de heupen en zuchtte.

‘Alibi!’ zei hij smalend. ‘Het berustte tenslotte alleen op die verklaring van Lizzy de Goudgraafster en van Lametnachum, het hoofd van hun lijfwacht.’

‘Een verklaring onder ede, McGregor.’

‘Poeh! Vertel me iets nieuws.’

‘Nieuws,’ zei de Commissaris, en stak zijn pijp aan. ‘Nieuws?’

‘Nieuws,’ zei Bruce McGregor. ‘Weet je, Chef, dat Lametnachum in Europa zit en zich daar voor baron uitgeeft?’

‘Nee,’ zei de Commissaris, ‘en ’t kan me nog minder schelen ook.’

Hij sloeg de map open en bladerde in de losse vellen. Het was geen officieel dossier. Het was een verzameling aantekeningen in zijn eigen onleesbaar schrift en aangevuld met pijnlijk netjes opgeplakte knipsels uit kranten en weekbladen. Een dossier, zoals hij er soms aanlegde wanneer een strafzaak hem om een of andere reden meer dan gewone, ambtelijke belangstelling inboezemde. Met zijn vermoeide matte stem las hij hier en daar enkele zinnen. Het was een verhaal van een bende die jaren lang in New York een schrikbewind had uitgeoefend, geleid door een zonderlinge broederschap, een drieling, de Gebroeders Rombyrus, Isoborus en Paschalis Teederling, bijgenaamd de Broederschap van de Onzalige Dood.

En toen, op een donkere stormachtige decembernacht, enkele jaren geleden, een wel opgezette overval een New Yorkse bank van ettelijke miljoenen beroofde en de bandieten er vandoor gingen na het overhoop schieten van enkele nachtwakers...

Heel New York wist of scheen te weten dat de overval het werk was van

de Teederlings, maar hun aandeel wettig en overtuigend te bewijzen bleek onmogelijk. Een handvol van het kleinere grut viel in handen van de politie en werd veroordeeld. Maar de Gebroeders ontkwamen, verdwenen, en doken vijf jaar later in Europa weer op.

‘Wel,’ zei Bruce McGregor, ‘toen was heel New York er van overtuigd dat de Broederschap van de Plotselinge Dood er de zeis in had gehad, al hadden Rombyrus en Isoborus en Paschalis zich er wel voor gewacht persoonlijk in die uitvoering op te treden.’

Commissaris Frank B. Hudson haalde loom de schouders op.

‘Er viel niets tegen hen te bewijzen. Hun alibi haalde ons de grond onder de voeten weg.’

‘Mijn vader,’ zei Bruce McGregor, ‘de oude McGregor, Hoofdinspecteur Bill McGregor, die dat geval in handen had, nam na de uitspraak van de Jury z’n ontslag uit de dienst. Ziek en misselijk van walging. De politieke bonzen...’

Frank B. Hudson hief haastig een bezwerende hand op.

‘Alsjeblieft, McGregor!...’

‘O,’ zei McGregor. ‘Wel, zoals je wilt. Maar dat alibi en al wat er aan vast zat... een wassen neus.’

‘En dat te bewijzen,’ zei Frank B. Hudson koel, ‘is een tweede.’

‘Ja, natuurlijk.’ Er klonk een zweem van kwalijk bedwongen ongeduld in de stem van McGregor Junior. ‘Maar om dat te bespreken ben ik hier, niet? En mijn voorstel is dit: Geef me drie maanden verlof, met uitbetaling van salaris en tegemoetkoming in de reiskosten naar Europa, want de Teederlings wonen tegenwoordig in Zuid-Frankrijk, en ik lever...’

‘Nee,’ zei Frank B. Hudson harnekkig.

Bruce McGregor keek de oudere man een ogenblik zwijgend aan. Dan stak hij zijn hand in zijn binnenzak en haalde er een getypt papier uit.

‘Best,’ zei hij. ‘Hier is m’n officiële ontslagname.’

De grote commissariële mond zakte open. Voor het eerst sedert lange jaren was iemand er in geslaagd Commissaris Frank B. Hudson in verbazing te brengen. Naar zijn gezicht te oordelen was het een pijnlijke verbazing.

‘Eh...’ zei hij. ‘Ben je gek? Je toekomst, je veelbelovende toekomst, je uitstekende vooruitzichten?...’

‘Lak,’ zei McGregor. ‘Lak aan de hele boel. Ik weet wat ik doe, maar voordat ik er uit marcheer wou ik jullie ’t een en ander vertellen.’ Hij

stond tegenover de commissaris, de krachtige jonge handen op de rand van het glimmende bureau, de brede onderkaak vechtlustig naar voren gestoken; de verfromfraaide hoed achter op het rode haar. ‘Jullie, uitgebeende, ruggegraatloze ouwe sokken! Is ’t ooit in die holle kokosnoten tussen jullie veel te grote oren opgekomen je af te vragen hoe de Teederlings die miljoenen de Staten hebben weten uit te smokkelen? En hebben jullie je ooit bezig gehouden met de vraag welke verhouding er bestond tussen Lizzy de Golddigger en een van de Teederlings? En weten jullie wáár ze op ’t ogenblik uithangt? Nee, natuurlijk. En hebben jullie de gelegenheid benut om de zaak te bespreken met die Franse Hoofdinspecteur die onlangs hier was, op een studiereis? Nee. Jullie hebben ’m de elektrische stoel laten zien en onze brandvrije stalen archieven. Alsof dát hem interesseerde... Bah!’

Commissaris Frank H. Budson knikte, langzaam en nadrukkelijk.

‘Als je gereed bent, Bruce McGregor, met je levendige beschrijving van de lichamelijke en geestelijke tekortkomingen van je superieuren, zou ik het een en ander willen zeggen.’

Hij nam de op de tafel geworpen ontslagbrief tussen duimen en wijsvingers.

‘Dit,’ zei hij, met een vermoeide glimlach, ‘nemen we natuurlijk niet ernstig. Nietwaar, McGregor?’

De jonge politiemans stond de ander aan te gapen. Hij had zich bij voorbaat verlustigd in een hartig scheld- en schreeuwfeest, en de onaandoenlijkheid van de oudere man overviel hem als een pijnlijke verrassing. Hij voelde zich plotseling onnoemelijk vlegelachtig, en stamelde verontschuldigheden.

‘Ik ben een oud man,’ zei Commissaris Frank B. Hudson langzaam, en wierp de verscheurde ontslagbrief in de prullemand. ‘Te oud om er nog illusies of geestdrift op na te houden. Ik meen evenwel te mogen zeggen dat de jaren mij niet alleen een onuitsprekelijke vermoeidheid van heel het menselijke gedoe hebben bijgebracht, maar tevens een... eh... sprankje wijsheid.’

Bruce McGregor was weer gaan zitten, verslagen, naar het scheen, alsof hij een dolle olifant plotseling in een zingend konijn had zien veranderen.

‘’t Spijt me verschrikkelijk dat ik...’

‘Vergeet ’t,’ zei Frank B. Hudson.

Hij klopte zorgvuldig zijn pijp uit.

‘Hoofdinspecteur Bill McGregor was een van mijn beste vrienden. Na die geschiedenis van de Dartele Doodgravers heb ik hem niet meer gezien. Op brieven antwoordt hij niet en ik heb ’t opgegeven hem met ons te verzoenen.’

McGregor de jongere knikte.

‘Vader teelt varkens, in Texas, zegt dat ’t gezonder is... en dankbaarder dan...’

‘Ja, ja. Wel, McGregor, jij schijnt nieuwe aanwijzingen te hebben opgedoken in zake de beroving van de Federal Reserve Bank en daaraan gepaarde moorden. Als je werkelijk denkt dat je in staat bent de Justitie te helpen alsnog de hand te leggen...’

‘O,’ zei McGregor, ‘denk niet dat ik een idealist ben.’ Hij haalde een uitgeknipte advertentie uit zijn zak. ‘De Metropolis Insurance Company, de Maatschappij die voor de verzekering opdraaide, heeft opnieuw geadverteerd dat ze tien procent uitkeert aan degene die de dieven aanbrengt en de duiten terugbezorgt. Tien procent van vijf miljoen maakt een aardige som, wat!’

Frank B. Hudson knikte.

‘Juist,’ zei hij. ‘Banana Jim en Oily Snake waagden een kans toen diezelfde advertentie drie jaar geleden, enkele dagen na de overval, voor ’t eerst verscheen.’ Hij keek over het hoofd van McGregor naar een reusachtige landkaart aan de wand tegenover hem. ‘Banana Jim en Oily Snake werden op kosten van de gemeenschap ten grave gedragen.’

‘Ja,’ zei McGregor, ‘en aan een van de gezonden kransen hing een zwart lint met de letters R.I.P.’

‘Dat betekent Requiescat In Pace,’ verduidelijkte Frank B. Hudson. ‘Rust in Vrede, of zoiets. ’t Is Latijn, geloof ik.’

McGregor legde de over elkaar geslagen armen op de rand van de schrijftafel en keek de oudere man scherp aan.

‘Veronderstel dat ’t geen dode taal is. Veronderstel dat ’t Romyrus Isoborus Paschalis betekende...’

De zware wenkbrauwen rezen langzaam op.

‘Eh, wat?...’

‘Ja,’ zei Bruce McGregor. ‘Weet je hoe hun villa daar in ’t Zuiden van Frankrijk heet?’

‘Geen flauw benul.’

‘Wel,’ zei McGregor, ‘t Is Villa R.I.P...’

‘Slechte smaak,’ zei Frank B. Hudson, en raadpieegde een ouderwets

horloge. 'Ik moet weg, McGregor. Een conferentie en daarna een lezing.'

Bruce McGregor plantte de handen op de heupen.

'Nou, hoe wordt 't? Krijg ik m'n verlof en wat er aan vast zit, of wordt 't eervol ontslag op eigen verzoek?'

Frank B. Hudson zette zijn bril af en begon de glazen te poetsen, onnodig hard, onnodig omslachtig.

'H'm.'

'Dat verheldert de zaak aanzienlijk.'

Hudson keek hem met zijn bijziende ogen aan.

'Spreek je voldoende Frans?'

McGregor knikte, met de geestdrift van iemand die zeker is van zijn zaak'

'Oowie. Aweewwoe fuu le sjapoow de mah... Eh, wat 's vriendin in 't Frans?'

'Poel,' zei de Commissaris.

Dan zwaaide hij zich de bril weer op de neus en drukte met een vierkante vingertop op een der knoppen van zijn telefoon. Op zijn kort aangebonden manier van spreken gaf hij opdracht de papieren en al hetgeen Inspecteur Bruce McGregor nodig mocht hebben in orde te brengen.

'Ik wens je succes,' zei hij tot afscheid.

Op de drempel draaide Bruce McGregor zich nog eens om.

Hij zwaaide opgewonden met zijn mishandelde hoed.

'Alle mogelijke dank en zo meer, ouwe reus, en drink een borrel op de goede afloop van mijn ontmoeting met de Broederschap...'

Het antwoord van de commissaris ging verloren in de knal van de toegemepte deur. De oude man zat alleen in het koele vertrek, en de plotselinge stilte rondom mishaaide hem. Hij dacht aan zijn eigen jeugd en zijn eigen toenmalige vertrouwen in zich zelf. Hij dacht aan de jonge McGregor en aan hetgeen deze vóór zich had, en hij zuchtte, terwijl hij zich gereed maakte het Hoofdkwartier te verlaten. Bij het betreden van Centre Street zag hij de zeer oude open Ford van McGregor wegrijden, en hij zag een zwaaiende arm en een lachend achterom kijkend gezicht. Het was het laatste wat hij van Bruce McGregor zou zien.

II

Hoe de Schaduw een brief ontving en een uitnodiging aanvaardde

De geschiedenis van de Drie Dartele Doodgravers, ook wel genaamd de Broederschap van de veelzijdige dood, was dus feitelijk reeds lang aan de gang eer de goede heer Charles C. M. Carlier, beter bekend als de Schaduw, op een ochtend in september een brief ontving en na lezing niet recht wist hoe hij het had; al begon hij reeds toen te vermoeden dat, achter de schermen van Morgen, Avontuur eens te meer voor hem op de loer lag, de mouwen opgestroopt en boksbeugels in de hand.

‘Het regent,’ stelde de Schaduw vast. ‘O, wat regent het. Het sijpelt door mijn warme pet en alle goten lekken.’

Louter dichterlijke vluchtigheden, want hij stond geenszins onder een lekkende goot en had evenmin een poreuze pet op. Hij zat, integendeel, rustig te ontbijten bij een dartel haardvuur, in de dennehouten eetkamer van een landelijke herberg, hoog in de bergen van Savoye, in het één-cylinder dorp Chantemerle. Hij was daar neergestreken omdat men er de wintersporten kon beoefenen en het nog geen winter was. Als om dit gemis te vergoeden griende de regen en de lucht zag vaal als de wangen van een zeezieke negerin, en de bergen hulden zich in dweilen die een goede beurt behoefden. De zon hield zich schuil, de hemel mocht weten waar, en de Schaduw verdween achter een drie dagen oude krant, waar hij het laatste nieuws uit spelde. Hij keek op toen de praatzieke waard van de houten tent binnenkwam.

‘Ik heb al gezien dat ’t regent,’ zei de Schaduw.

Er lag iets eerbiedigs, iets plechtigs, iets van een één-mans processie in de wijze waarop de herbergier binnenschreed en aankondigde dat een postbode het huis had bezocht. Alsof het de ooievaar was.

‘Een brief,’ zei de waard.

‘O,’ zei de eenzame gast, en legde de krant neer. ‘Laten we hopen dat hij van tante Debora’s notaris afkomstig is.’

‘Een spoedbestelling,’ zei de waard.

‘Geenszins,’ zei de gast. ‘Tante Debora is een langdurig karwei, en gevaarlijk voor haar bloed- en andere verwanten zolang zij niet afdoende onder handen is genomen door geneesheren, apothekers, geeste-

lijke hulpen, notarissen, aansprekers, doodgravers, kortom in handen is geweest van allen die door de Dood in het leven worden gehouden.’

‘t Is,’ zuchtte de waard, ‘een expresse.’

De gast schudde het hoofd.

‘Dan is hij niet van tante Dee. Zuinig als ’t graf.’

‘Het lijkt mij een mannelijke hand.’

‘Dank je de donder, goede man. Daar wist Oom Aloysius van mee te praten. Mannelijke hand! Dee’s vaardigheid met tong en luiwagens, haar bedrevenheid in het werpen van vaatwerk, haar scherpzinnigheid in het ontdekken der sporen van kroegbezoek, haar bovennatuurlijke welsprekendheid... Kortom, Oom Aloysius is nu in het Koninkrijk.’

De waard legde de brief op tafel en schoof enkele blokken in het vlammeende vuur; de Schaduw zette een schildpadse bril op – die overigens uitsluitend dient tot verhoging van deftigheid en decorum – en stelde weldra vast dat de brief niet van de familie afkomstig was. Toen hij de punt van zijn tafelmes achter de slip van de envelop stak en toevallig naar de dichtgelikte rand keek... zat hij daar plotseling als iets uit Madame Tussaud’s wassenbeelden-verzameling.

Hij uitte een langgerekt ‘Eh...?’

‘Pardon?’ vroeg de waard.

‘O, niets, goede man, niets. Bedankt, bedankt...’

De goede man slofte schouderophalend het vertrek uit.

‘Beste Schaduw,’ zei de brief, in hem zeer bekend schrift. ‘Ingesloten twee advertenties uit mijn particulier archief. Ze hebben beide betrekking op de beroving, enkele jaren geleden, van de Federal Reserve Bank N. Y. Je herinnert je dat geval?’

‘O.’

Het waren de uitnodigingen van de Metropolis Insurance Company, wier verschijning de gemeenschap indertijd op begrafeniskosten had gejaagd en Lady Banana Jim en Lady Oily Snake naar nieuwe kostwinnaars had doen uitzien.

‘Wel,’ ging de brief voort. ‘Je herinnert je natuurlijk ook het kabaal dat werd aangericht door een zeker deel der pers, toen de Gebroeders Teederling zich hier, in Cassis aan de Middellandse Zee, kwamen vestigen. Maar een paar dagen later vonden de kranten iets anders om herrie over te maken, en het geval verdween uit het strijdperk der publieke belangstelling, en het bloedde dood nadat het onmogelijk was gebleken voldoende gronden voor een uitwijzing te verzamelen. Ze wonen

dus nog steeds hier, als een deftig en rustig soort burgers. Ze zetelen zelfs vooraan in allerlei publieke onderonsjes, bedrijven liefdadigheid en werken van naastenliefde, kleden zich precies eender tot op drie decoraties nauwkeurig, tronen op de eerste rang bij alle officiële vertoningen, en stappen voorop in de jaarlijkse dorpsprocessie... vlak achter het vaandel van de Broederschap van de Zalige Dood. Kan het, vraag ik je, eerzamer?’

‘Ieder z’n meug,’ zei de Schaduw.

‘En nu schijnt er een schaduw te vallen over al die deugd. Ik ontving namelijk telegrafisch verzoek een oog te houden – een beveiligend oog – op een Amerikaanse inspecteur die op weg hier naar toe schijnt te zijn. De eer viel mij te beurt omdat ik momenteel in Cassis woon. Onze overheden schijnen daarbij echter over het hoofd te zien dat ik nog steeds lijdende ben aan de gevolgen van een ontmoeting met een kogel, en dat ik nog niet veel meer kan dan rondstropelen op twee wandelstokken. Hoofdcommissaris Pivot was echter zo vriendelijk er aan te herinneren dat jij ergens in Savoye lag te luiëren, en hij dacht zo dat je ondertussen wel bekomen zou zijn van je studiereis naar de Verenigde Staten...’

‘O,’ zei de Schaduw, ‘dacht-ie dat!’

‘Mocht Pivot gelijk hebben, kom dan naar hier en neem de rol van beschermer op je. Kamer wordt reeds voor je in gereedheid gehouden. Ik schrijf in haast, want middagmaal staat opgediend. Groeten van Manon en van je petekind. Als immer, je toegenegen...’

De brief was getekend ‘B. Silvère.’

‘Wel, wel, wel...’ zei de Schaduw.

Nadere bestudering, met behulp van een horlogemakers-vergrootglas versterkte hem weldra in de reeds opgevatte mening dat hij niet de eerste was die de bewuste brief had gelezen nadat de afzender deze in de envelop had gesloten. Er was kennelijk met het schrijven geknoeid, het was kennelijk onderweg geopend.

‘Iemand heeft er z’n neus in gestoken,’ mompelde de Schaduw.

Hij vergeleek de datum aan het hoofd van de brief met de datum op de postzegel. De eerste luidde Cassis-sur-Mer 26 september, de tweede Marseille 27 september.

‘En vandaag is ’t?... . Hij raadpleegde een kalender aan de wand, ‘de negen en twintigste. En dat is te lang voor een spoedbestelling.’

Hij stak zijn eerste ochtendsigaar op en leunde smokkend achterover in

de houten armstoel. Wetend, verliep zijn gedachtengang, dat de brief vóór het middagmaal was geschreven, en wetend dat Silvère er de man niet naar was om belangrijke brieven te laten rondslingeren, wist men dat de brief hier of daar was opgehouden. Wel, die som kon een kind ook uitwerken, en men werd er niet veel wijzer van. Doch verluchtte men de som met de wetenschap dat onbevoegde handen de envelop hadden geopend – niet al te ervaren handen – en nam men het behandelde onderwerp in aanmerking, dan... dan kreeg het geheel iets dat in 's Schaduws oor klonk als het schallen van verre trompetten die een uitdaging schalden, de trompetten van Avontuur.

‘Gaan of niet gaan?’ zei de Schaduw.

Maar eer hij de vraag uitsprak wist hij het antwoord.

‘De kwestie is,’ zei hij opstaande, ‘was ’t een hij-neus of een zij- neus?’